

Sådan blev biografien "Carl Nielsen - Kunstneren og mennesket" til

Af redaktør Torben Meyer

I 1947-48 udkom bogen Carl Nielsen - Kunstneren og Mennesket, skrevet af Torben Meyer og Frede Schandorf Petersen. Bogen har siden sin fremkomst og frem til i dag været en af hovedkilderne til vores viden om Carl Nielsen og - sammen Ludvig Dolleris's monografi fra 1949 - den eneste større Carl Nielsen biografi i traditionel forstand.

Nedenstående erindringer af redaktør Torben Meyer om sit arbejde med bogen er blevet til i forlængelse af Torben Meyers besøg på Carl Nielsen Udgaven i efteråret 1997

Man har bedt mig skrive nogle erindringer om tilblivelsen af den store biografi *Carl Nielsen - Kunstneren og Mennesket*, udarbejdet i 1946-48 sammen med Frede Schandorf Petersen, ikke mindst da jeg vel er så godt som den sidste, der har kendt komponisten personligt, om ikke særlig dybt. Han døde i 1931, så man må som jeg helst være ca. 88 år gammel og have bevaret minder fra tyverne så nogenlunde klart.

Men mit "bekendtskab" med ham skrev sig endnu længere tilbage, nemlig til 1922, da "Fynsk Forår" blev til. Først opførtes storværket i Odense, men senere på året skulle det op i Musikforeningen i København, og der skul-

le dannes nye kor. Carl Nielsen havde en bekendt i sanglærer og kordirigent Vilhelm Poulsen, som bl.a. underviste i sang på Schneekloths Skole, hvor jeg gik, og en dag sagde Carl Nielsen til Poulsen:

- Hør, jeg har ikke meget forstand på de dele, men De må da sagtens ku' skrabe et voksent og et børnekor sammen - men det haster.

Poulsen indvilgede og udtog de bedste drengestemmer, deriblandt mig, hentede pigestemmer fra Marie Kruses Skole ved siden af, havde selv herrekoret "Bel Canto" og fik de fleste damestemmer fra Musikforeningens eget kor.

Poulsen udtog også et par af drengene til at synge den lille barnestrofe: "Hør Hans, hvis du vil lege" og fandt desuden et par søde, lyse pigestemmer til "Nu skal vi ud og lege". Så indstuderede sangerne og orkestret værket, prøverne foregik sent på eftermiddagen, og til slut kom Carl Nielsen selv til og udtog solisterne, og valget faldt bl.a. på mig.

Førsteopførelsen i København fandt sted den 21. september 1922 i Odd Fellow Palæet, og blev en PRAGTFULD oplevelse for alle parter. Under de talløse fremkaldelser lagde Carl Nielsen sin hånd faderligt anerkendende på mit hoved og trak mig og den lille pige frem til en særlig ovation, en af den slags oplevelser, man aldrig glemmer.

Årene gik, og som ung journalist ved Berlingske Tidende blev jeg sendt over til Carl Niensens hjem på Frederiksholms Kanal - det drejede sig vist om hans nye orgelværk "Commotio". Han modtog mig i silkeslåbrok og

forklarede mig ved flygelet orgelværkets opbygning og hans slid med at gøre det færdigt trods "sine pectoris". Året efter døde han alt for tidligt, og ikke engang svigersønnen overlæge, professor, dr. med. Eggert Møller havde kunnet stille noget op.

Op igennem tredivernes turbulente dekade var der ikke mange, der tænkte på, endsige spillede og sang hans musik udover hans mest populære sange. Men så kom verdenskrigen og Danmarks besættelse, og med det sprudlede danskheden frem, dansk kultur, danske bøger, sange, musik og meget mere:" Du danske Mand", "Danmark nu blunder den lyse Nat", "Havet omkring Danmark", "Som en rejse lysten Flåde" og hvad de alle hedder, som besættelsestidens herlige sanger Aksel Schiøtz og hans kolleger lod lyde landet over, ligesom de blev dyrkede i alle skoler, kor m.m. Hans symfonier og andre værker blev opført så hyppigt som aldrig før, Carl Nielsen fik faktisk på grund af besættelsen det gennembrud i sit eget folk, som han havde savnet så inderligt og kæmpet så hårdt for i levende live.

Derfor var det ikke så mærkeligt, at en vågen forlægger som Thorkild Tryde, Arnold Busck Nyt Nordisk Forlag, fik den idé at få skrevet og udgivet en Carl Nielsen biografi, hvilket skammeligt nok ikke var sket i hans levende live eller i de 15 år efter. At valget faldt på mig skyldtes Schubert! Jeg havde under besættelsen bl.a. skrevet en lille bog om Schubert beregnet på ungdommen,

og den udsendtes snart på de fire nordiske sprog, og straks efter den 5. maj 1945 blev jeg musikmedarbejder på Berlingske Aftenavis.

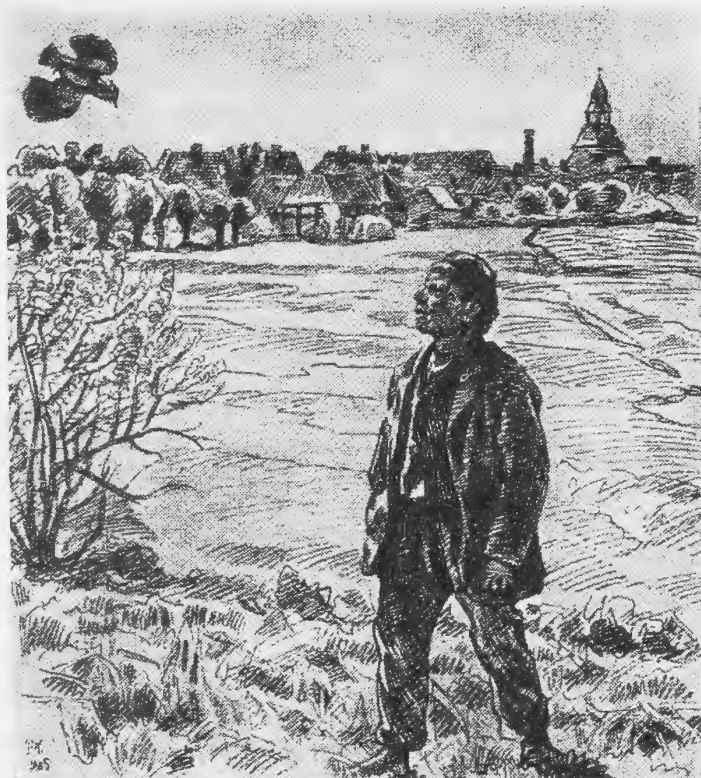
- Her er manden, må Tryde vel have tænkt og sendte bud efter mig.

Han havde forestillet sig en bog på 2-300 sider, men det skulle gå anderledes. Situationen var vel nok den, at menigmand ikke mente, der var så meget at skrive om den forlængst hedengangne fynbo. Nogle af hans sange var som nævnt blevet sunget under besættelsen, men f.eks. kammermusikken og størstedelen af hans øvrige produktion var nærmest ukendt af det brede folk, kun dyrket af inderkredse, og udlandet havde ikke vist ham ret megen opmærksomhed. Han var nærmest en kuriositet på udenlandske koncertprogrammer og ikke overrendt på de danske, så at udsende en bog om ham og hans musik kunne sagtens blive en slem bet for et forlag.

Jeg forstod straks, at det var en fristende og særdeles krævende bi-opgave, der ville kræve megen tid af en ung journalist med en endnu yngre hustru og to små sønner på under fem år samt et job på et dagblad, der nu og da hensynsløst krævede op imod 20 timers arbejdsdag.

På den anden side kaldte opfordringen de minder frem, der allerede er berettet om, og jeg så i ånden en herlig Jensenius-tegning af Carl Nielsen svingende taktstokken over Det konge-

Til højre: Titelblad fra Carl Nielsen. Kunstneren og Mennesket, I, 1947. Tegningen er Peter Hansens Drengen og Viben, 1905.

CARL NIELSEN

Kunstneren og Mennesket

EN BIOGRAFI

af Torben Meyer

med Musikanalyser af Frede Schandorf Petersen

I

*Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck
Kjbenhavn 1947*

lige Kapel og genkaldte mig en ironisk dagbladsanmeldelse: "Carl Nielsen lignede når han dirigerede Kapellet en lille Kone, der rørte i en stor Gryde". Sådan var tonen engang.

To alvorlige problemer meldte sig straks: Jeg måtte oprette kontakt med Carl Niensens to døtre, og jeg havde engang hørt, at de var meget retiré, og desuden måtte jeg finde frem til en sagkyndig til at analysere, forklare, og både havde tid og lyst til at gøre et kæmpearbejde, ja, han skulle nærmest arbejde helt på jomfrumark, for hidtil var der sket meget lidt i den henseende.

Vi havde på Berlingske Tidende en meget elskværdig kunstanmelder ved navn Kai Flor, en charmør, som navnlig damerne havde svært ved at sige nej til, og ham gik jeg til med en bæven som en frier, der ikke føler sig helt sikker på pigens ja. Men selvfølgelig sagde han ja, og et par dage efter meddelte han mig: - Jeg har nu talt med fru Eggert Møller og forklaret, hvem De er og hvad sagen drejer sig om. Hun var ikke helt afvisende, men ville først tale med sin mand og sin søster, og i morges ringede hun mig op og erklærede sig parat til en samtale med Dem, og jeg skulle selvfølgelig også være til stede.

Charmen havde igen gjort indtryk. Uden den var der næppe blevet nogen Carl Nielsen biografi ud af det i den omgang. Tilmed hastede det.

Få dage efter stillede Flor og jeg til en slags forhør i det stille, fornemme professorhjem på Bakkedal ved Gentofte Amtssygehus.

Som nævnt var den ældste datter Irmelin gift med Professor Eggert Møller, hvis forældre længe havde haft nære forbindelser med hendes forældre, deraf ægteskabet, som skulle vise sig barnløst, ligesom hans anden datter levede i et barnløst ægteskab med den ungarskfødte violinvirtuos Emil Telmanyi, indtil de blev skilt, og hun fandt sig aldrig siden en ny ægtefælle. Endelig var der sønnen Hans-Børge, der som følge af meningitis i den tidlige barndom var mentalt handicappet i en grad, så han ikke måtte gifte sig og blev anbragt hos en gartner på Fyen; sidenhen boede han forskellige steder i Jylland, hvor han døde i august 1956.

Carl Nielsen har således ikke haft flere efterkommere, hvis man ser bort fra hans børn uden for ægteskab, som det naturligvis var utænkeligt for mig at spørge en af de to søstre om. At gå nærmere ind på sådanne emner kunne have sænket hele det videre samarbejde på havets bund.

Overhovedet var fru Eggert Møller meget omhyggelig med hvad hun lod slippe ud og ønskede medtaget i en biografi. Så var hendes søster Anne Marie af en helt anden støbning, kunstnerisk flagrende, usikker i sine erindringer og indtryk, men det viste sig senere, at hun havde sine grunde til ikke at åbne alt for meget for sækken, thi den omstændighed, at en fremmed som jeg var begyndt at skrive biografi over hendes forældre ligesom vakte hendes egen trang og kaldte erindringer frem i hendes indre, så hun nogle år senere udsendte sin egen mindebog om forældrene.

Carl Nielsen. *Maleri af Viggo Johansen, 1906. Fra smudsomslaget til Carl Nielsen. Kunstneren og Mennesket.*

Hvilken forskel på to søstre. Irmelin den formfuldendte, myndige og elegante professorhustru, der næsten kun omgikkedes akademikere og ordnede alt det økonomiske og praktiske efter forældrene - og så Anne Marie: kunstnerin-

den, hvis tilværelse i hendes lille villa i Hørsholm var malerkunst og malere, veninder og især venner.

I samtalens løb gjorde Kai Flor et så tilforladeligt og charmerende indtryk på fru Eggert Møller, at hun erklær-

rede sig indforstået med at forsøge på et samarbejde med mig, så sandelig også et gigantarbejde for hende selv al den stund, at det bugnede med efterladenskaber fra to lange kunstnerkarrierer i skabe, skuffer, konsoller, kasser, dragkister, reoler og hylder, som hun nu skulle sortere i kronologisk rækkefølge og vælge ud, hvad hun ville tillade at komme frem for en offentlighed. Ingen intime afsløringer her!

Der måtte derfor gå nogen tid, inden hun havde bragt orden og oversigt i alle disse ting, som havde hvilet upåagtede i så mange år, og det kom mig yderst belejligt, da jeg straks havde indset, at jeg savnede musikteoretiske kvalifikationer og derfor måtte finde et menneske, der både kunne og ville samarbejde med hende og mig og påtage sig kæmpeopgaven at gennemgå og analysere alle Carl Nielsens værker i en almen forståelig form. Den første jeg henvendte mig til, var musikprofessoren Knud Jeppesen, den anden pianisten Henrik Knudsen. De sagde begge "Frede Schandorf Petersen er manden", hvorefter jeg henvendte mig til ham, der først var musikanmelder ved "Social Demokraten", senere ved "Politiken" og senest ved "Ekstra Bladet".

Han behøvede ikke lang betænkningstid, thi han var en varm beundrer og kender af Carl Nielsens musik og var ligefrem ivrig efter at komme i gang. Også han skulle først "godkendes" af fru Eggert Møller, hvorefter alle parter skulle underskrive kontrakter, og dermed indledtes et samarbejde, der varede ca. 1 1/2 år. Vi lagde ud i 1946 og hen i 1947 udkom første bind, hvorefter an-

det bind var færdig sidst på 1948. Vi sled først i det for at få opstillet en opusfortegnelse, men i mange tilfælde var partiturerne udaterede, og så måtte vi forsøge gennem breve, dagbøger, aviser, optegnelser, kontrakter (og gætterier) at finde frem til en måske korrekt rækkefølge, men det var ikke gjort lettere af, at Carl Nielsen ofte havde flere ting i arbejde på samme tid. Han havde næppe forestillet sig, at musikforskere længe efter hans død ville beskæftige sig med den slags, dertil havde han mødt for megen kritik og mangel på forståelse, og han gik utvivlsomt i sin grav lidt bitter og skuffet, hvilket bl.a. kom til udtryk i et interview i Politiken den 9. november 1925, altså ved 60 års dagen: "Ifald jeg kunde leve mit Liv om igen, ville jeg piske alle Kunstnergriller ud af mit Hoved og gå i Handelslære..."

Disse bitre tanker fik han bekræftet i et samtidigt "Dagens Vers" i B.T., hvor den højt værdsatte rimkunstner Viggo Barfoed til en uforlignelig karikaturtegning af Herluf Jensenius digtede:

Carl Nielsens symfonier
er kendt fra Syd til Nord,
men hvilket af hans værker
har sat sig synligst spor?
Det er såmænd "Jens
Vejmand",
den kære melodi,
der var en landeplage
i 1909.

Hans skæbne på otte korte linjer! Men versemageren, hvis "nom de guerre" var "Ærbødigst", havde mere ret

end han kunne ane. Thi da Carl Nielsen havde skrevet sin melodi på sin skjortemanchet i en sporvogn, og andre vers, tilsammen to hefter med fællestitlen "Strofiske Sange" og kom op til musikforlægger Wilhelm Hansen med partiturerne, skete der det, han selv har berettet om: "Min største Succes har været "Jens Vejmand", og den fik jeg 50 kr. for." Dyb bitterhed og let ironi over et livsværk. Overfor fru Eggert Møller benægtede Wilhelm Hansen langt senere, at det var sandt, men hun stolede mere på sin far, og overhovedet hægede hun kompromisløs datterligt om sine forældres minde.

Det videre samarbejde mellem os tre foregik på den måde, at hun fik et eksemplar af vores kronologi og derefter fandt materiale frem, som hun gennemgik med Røntgenøjne, så intet nedsættende og ubehageligt kom frem. Derefter ringede hun efter mig og viste eller fortalte mig de ting, hun ønskede frem, og det var sjældent intimiteter, afsløringer, udlevering af noget menneske, kun idyller, helt uskadelige bemærkninger og facts, som jeg fik dikteret eller måtte skrive af på stedet. Nu var det selvfølgelig ikke min opgave at skrive usandheder og sladder om hendes forældre, og ethvert forsøg, omend nok så forsigtigt, på at gå udenom den slagne vej, blev øjeblikkeligt standset i opløbet. Efterhånden gik samarbejdet ligefrem strygende, måske også da vi to journalister ofte slog på det betydningsfulde og musikhistorisk vigtige i at få skrevet denne biografi netop nu.

Tydeligst husker jeg oplevelsen

med dagbogen fra hans rejse ned til Johannes Brahms i Wien i november 1894, for jeg fik kun lov til løseligt at blade den igennem. I sin helhed var den lille, slidte dagbog bugnende fuld af interessante detaljer, men jeg fik kun lov til at bringe siden om besøget hos Brahms. Hun sørgede for at få den affotograferet - og det var så det. Alligevel stablede stoffet sig efterhånden op, men da hun først havde oplevet den lykke, vort fælles værk gjorde, og hun fik en opfordring fra Gyldendal om at udgive brevene på dette forlag, var hun ikke så svær at arbejde sammen med for mig, selv om der stadig var adskillige ting, hun under ingen omstændigheder ville give fra sig.

Langt senere fik andre muligheden for at udgive breve og erindringer, men der refterer stadig ting, der er båndlagt i Det Kongelige Bibliotek, vistnok indtil anno 2024.

Mange gange undervejs kunne hun udbryde:

"- Jamen, om den ting kan De få alt at vide hos ..."

Hun banede vejen til mennesker, der havde haft berøringsflader med ham, og kun ganske enkelte sagde nej, damer han havde kendt specielt godt, og det vidste hun ikke altid besked med.

Jeg cyklede rundt i byen og talte efterhånden med en snes mennesker, der kunne give mig helt uvurderlige oplysninger, partiturer, manuskripter og breve, de lå inde med, og som ville være gået i graven med dem, hvis jeg ikke var kommet, og det skete ofte i sidste øjeblik. Mange var selvfølgelig allerede døde, andre var højt

Komponisten Carl Nielsen, 1908. Platin, kabinetsformat. Fot. Georg Lindstrom. Kort- og Billedafdelingen. - Forhandles som plakat (70 x 100) af Det Kongelige Bibliotek. Pris: kr. 100,-

oppe i årene med undtagelse af hans elever som Svend Chr. Felumb, Poul Schierbeck, Finn Høffding samt også Carl Johan Michaelsen, som i sin ungdom havde fået nogle timer hos ham, begyndelsen på et varmt venskab.

Havde jeg ikke været på stikkerne dengang eller blot få år efter at de havde afleveret deres materiale til mig, ville altså dette uvurderlige stof sikkert være gået tabt.

Jeg tænker her først og fremmest på pianisten Henrik Knudsen, en gammel, selvudslettende og elskelig pianist og klaverlærer, i hvis stille stuer på Østerbro jeg ofte sad og lyttede til beretninger om hans og Carl Nielsens nære samarbejde under værkerens tilblivelse, som Carl Nielsen ikke kunne klare selv, bl.a. fordi han ikke havde tid til at rette fejl, udarbejde stemmer og overhovedet gøre partiturene færdige til brug.

“- Det kan du sikkert klare uden mig, jeg må straks på teatret” så jeg stå på en lap papir hos Henrik Knudsen.

Man kan fastslå, at jeg var ude som den sidste redningskrans, og at det var en væsentlig årsag til, at udarbejdelsen foregik på mindre end 1 1/2 år. Efterhånden blev vi alle tre ivrige, mange gange kom Schandorf op på mit kontor på Berlingske og afleverede mængder af analyser og nodeeksempler, han var færdig med, og få dage efter var fru Eggert Møller i telefonen om, at hun var parat med nyt stof, næste tidsafsnit, næste værker. Da vi først havde vænnet os til hinanden, skred arbejdet hurtigt frem, men undervejs svulmede vort manuskript op, så forlaget indså, at det slet ikke var gjort med de par hundrede sider, man oprind-

eligt havde kalkuleret med, men direktør Tryde forstod straks betydningen af stoffets bevarelse og gav os frie hænder, så resultatet blev to bind på knapt 700 sider.

Bogen blev umådelig smukt modtaget i alle blade med tospaltede overskrifter og billeder fra værkerne, og vi så frem til et fint salg med deraf flydende pæne indtægter til forlag og forfattere for alt det slid, vi havde haft. Men ak, så vel gik det slet ikke, og i de første mange år blev værket langtfra udsolgt. Men det var, som om det åbnede for sluser, og kort tid efter kom Ludvig Dolleris med sin biografiversion, og siden er der vel omtrent udkommet en Carl Nielsen bog hvert andet år, lige som interessen for hans musik voksede og voksede år for år både her i landet og ude omkring. Det gjaldt nok især symfonierne, som i hans levende live blev opført altfor sjældent. Sange, kammermusik, klaverværkerne, ja alt trak man frem fra mere eller mindre glemsel, og det store publikum kom under og efter krigen til at “forstå” bedre og bedre, hvilke musikskatte der hidtil havde ligget hængemt. Også i udlandet begyndte interessen at vokse. Før havde man knapt kendt hans navn derude, og de fransk- og spansktalende lande kommer næppe nogensinde til rigtig at goutere ham, men fra London kom komponisten og musikhistorikeren Robert Simpson hertil for at gøre forstudier til sin bog *Carl Nielsen: Symphonist 1865-1931* (London 1952), og jeg blev opfordret til at skrive biografien dertil. Den udkom både i England og U.S.A., noget større

salg opnåede den næppe, og nogen afregning blev aldrig fremsendt.

Det var også beskedent, hvad Schandorf og jeg fik ud af værket, vel et par tusind til hver, og til trods for et oplag helt nede ved jorden blev det først udsolgt mange år efter, nemlig da det endte på et årligt udsalg. Man bliver ikke overvægtig af at skrive om musik og komponister, det fik jeg yderligere bekræftet, da en fornem komité i 1965 i hundredeåret efter hans fødsel, 1965, foranstaltede vældige Carl Nielsen festivals i alle større byer, og i programmerne bragte lange artikler om næsten hvert eneste værk. Skrev dem? Ja, skrev ordret af efter vores bog. Hvilken ære! Det fandt jeg dog for groft. Lad gå med, at DR, den daværende Statsradiofonien, bragte vore artikler til torsdagskoncerterne, men et helt digert afskrivningsarbejde uden ringeste kildeangivelse kunne ikke være tilladeligt, så jeg skrev til komiteens formand og fremsatte et økonomisk krav. Et par dage efter modtog jeg seks flasker rødvin og en undskyldning. Dette blot for at give et indtryk af, hvor overfladisk man dengang blev behandlet som musikforfatter.

Det ubestridte højdepunkt på efterkrigsårenes Carl Nielsen dyrkelse nåedes i 1965, da den verdensberømte amerikanske komponist og dirigent Leonard Bernstein indfandt sig i København og dirigerede "Espansiva" så inciterende, så ny og dristig i sine fortolkninger, som man aldrig før havde hørt den ca. 60-årige symfoni blive gengivet. Vi gamle Carl Nielsen'ianere var ikke alene betagede og over-

rumplede. Vi både lo og græd og hylde ham bagefter i ca. en halv time stående, nogle endda oppe på stolene. Min stol brød sammen som pindebrænde. Nu måtte vel det endelige og varige gennembrud for hans musik have meldt sig, håbede man, og der skete i de nærmeste år mangt og meget, nye indspilninger, nye udgaver af værkerne, opførelser i nærmere og fjernere lande, navnlig dog i England og Nordamerika, men af uforklarlige grunde bliver han stadig ikke dyrket så intenst ude omkring som hans samtidige kolleger Jean Sibelius og Edvard Grieg. Måske er og bliver han for udpræget "du danske mand". Carl Nielsen vandrede gennem livet ad sine egne stier og med for få følgesvende. Selvfølgelig kendte han masser af mennesker landet over, havde en kreds af beundrere og elever, der så op til ham, holdt meget af ham som menneske og lærer og forsøgte at lade sig inspirere af hans ideer.

Men han var og blev en ener, et ensomt menneske, der ikke havde en enkelt eller flere, der kunne betegnes som virkelig gode, nære venner. Ikke at han stødte nogen fra sig, men hans kunst og hans tanker fyldte så stærkt op i hans indre, at han ligesom ikke havde plads til en ven, han til enhver tid kunne åbne sig overfor og så godt, at de kunne gå gennem ild og vand for hinanden.

Af de samme grunde kunne han heller ikke helt og fuldstændigt være den helt ideelle ægtemand og far, selv om han selvfølgelig satte sin kone og deres børn umådelig højt, elskede at lege og gå ture med børnene og havde en

inderlig fortrolighed til sin kone. Alligevel var det, som om hans tanker drog på langtur helt der ud til, hvor man er alene og noder og toner myldrer omkring i hjerne og hjerte og kræver deres menneskes fulde opmærksomhed.

: Naturligvis vidste han bedst selv, at det var vanskeligt indtil det umulige at forene alle disse krav til ham. Derfor hans lange aleneophold på "Damgaard", "Fuglsang", "Thygesminde" og måske især på villa "Højbo" på Humlebækegnen, en slags anneksvilla til direktør Carl Johan og fru Vera Michaelsens store sommerejendom "Højtofte", der lå et par hundrede meter nede mod Øresund. Dette velstående ægtepar hørte vel nok efter ca. 1916 til det nærmeste man kan kalde venner. De var enestående hjælpsomme og gæstfri, lod ham når som helst opholde sig på "Højbo", afholdt sammenkomster med ham og andre musikere i deres unikum af en to-etagers lejlighed i Stockholmsgade, hvor den ene storstue var et veritabelt instrumentmuseum og en mindre stue viste en malerisamling med bl.a. en snes højt vurderede Karl Isakson malerier.

De inviterede ham flere gange på rejser, bl.a. til Skagen, som han blev

så begejstret for, at han købte et lille hus på Havnevej, og en anden rejse gik via Paris til Spanien. Undervejs tumlede han med en ny opgave, og da han befandt sig på et hotelværelse i Malaga, komponerede han sin flotte march til Helge Rodes nationale skuespil "Moderen" med små forsiringer som et indledende forslag à l'espagnole. En af de måder han sagde ægteparret tak på var, at han tilvarede dem sin Symfoni nr. 5.

Trods sit svage hjerte var han overordentlig flittig de sidste år af sit liv. Det var, som om han følte, at han stadig havde meget på hjerte. Sådan skulle det altså ikke gå. Først adskillige år efter 1931 blev der oprettet Carl Nielsen mindelegater, og først i 1990'erne blev en Carl Nielsen film optaget.

Schandorf og jeg må blot glæde os over, at vi i 1940'erne ligesom kunne åbne for vandhanerne, så vandet siden har kunnet risle over land og by og klukkende berette om den største komponist, der næsten var glemt af sin egen tid, så der bl.a. skulle en krig og besættelse til, før han fik vakt "et Folk af Dvale".